

ՀԱՎԵԼՎԱԾ: SUPPLEMENT. ՈՒՐՎԱԳԻԾ ՃԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ: OUTLINE OF ARMENIAN HISTORY: աուրլայն ըվ ա:մինիըն հիսթըրի

<p>Հայաստանը լեռների, լեռնաշղթաների, բարձրավանդակների երկիր է, ուստի և կոչվում է ձայկական լեռնաշխարհ: ձայկական լեռնաշխարհը մարդկային ցեղի զարգացման բնօրրաններից մեկն է, ուր քարե դարից սկսած հարատևել է մարդը: Երկրի բնակչությունը ուներ հազարամյա ուրույն մշակույթ և կայուն բարքեր, համապատասխան իր կենցաղին:</p>	<p>Armenia is a country of hills, mountain chains and highlands, therefore it is called the Armenian plateau. The Armenian plateau is a cradle of the human race, where man has been developing since the Early Stone Age. The population of the country possessed a hardy millennial culture of its own and long established traditions in keeping with their way of life.</p>	<p>ա:մինիը իզ ը քանթրի ըվ հիզ, մատնթին չէնզ ընդ հայլանդզ, դեր:Ֆոր իթ իզ քուդ դի ա:մինիըն Փլաթոն դի ա:մինիըն փլաթոն իզ ը քրեյդըլ ըվ դը հյուսըն ըլյս ուեր: ման հազ բի:ն դիվերփին սինս դի ը:լի սթոուն էջ դը փոփյուվեյշըն ըվ դը քանթրի փըզեսթ ը հա:դի միլինիըլ քուսըն ըվ իթս օուն լոնզ իսթարլիշթ թրադիշնզ ին քլսփին ուիդ դեր: ուեյ ըվ լայֆ</p>
<p>Հայկական լեռնաշխարհը կամ Հայաստանը բաղկացած էր Մեծ ձայքից և Փոքր ձայքից: Միայն Մեծ ձայքը ունեցել է 300 հազար քառ. կմ տարածություն:</p>	<p>The Armenian plateau or Armenia consisted of Great Haik and Haik Minor. Only Great Haik had a territory of 300 thousand sq. km.</p>	<p>դի ւամինիըն փլաթոն օր ա:մինիը քընսիսթիդ ըվ գրեյթ հայք ընդ հայք մայնը օունլի գրեյթ հայք հադ ը թերիթըրի ըվ թրի: հանդրիդ թաուզընդ սքուեր քիլոմիթըզ</p>
<p>Մեծ Հ-այքը բաժանված էր 15 նահանգների: Այդ նահանգներից առավել Նշանավոր էին Այրարատը, Սյունիքը, Արցախը, Վասպուրականը, Տարոնը, Ծոփքը, Գուգարքը և այլն: Պատմական ձայաստանի տարածքը կազմել է ավելի քան 400 հազար քառ. կմ: Ներկայումս ձայաստանը տարածքով միութենական; հանրապետությունների համակարգում ամենափոքրն է (29, 8 հազ., քառ. կմ): Պատմական ձայաստանի կենտրոնում է գտնվում Արարատ</p>	<p>Great Haik consisted of 15 states. The most famous states were: Ayrarat, Syunik, Artsakh, Vaspurakan, Taron, Tzopk, Gugark, etc. The territory of the historical Armenia was more than 400 thousand sq. km. Nowadays the territory of Armenia is the smallest among the territories of other Soviet republics. The biblical mountain Ararat is in the centre of historical Armenia.</p>	<p>գրեյթ հայք քընսիսթիդ ըվ ֆիֆթինս սթեյթս. դը մուուսթ ֆեյմըս սթեյթս ուը: „...այրարատ, սյունիք, արցախ, վասպուրաքան, թարոն, ծոփք, գուգարք, իթսեթըր դը թերիթըրի ըվ դը հիսթորիքըլ ա:մինիը ոուզ մո: դան ֆո: հանդրիդ թաուզընդ սքուեր քիլոմիթըրզ նատըդեյզ դը թերիթըրի ըվ ա:մինիը իզ դը սմուլսթ ըման դը թերիթըրիզ ըվ ադը տուվյըթ ըիփարլիքս դը բիբլիքըլ մատնթին արարատ իզ ին դը սենթըլ ըվ հիսթորիքըլ ա:մինիը</p>

<p>բիբլիական լեռը: Ըստ Աստվածաշնչի համաշխարհային ջրհեղեղից հետո Արարատ լեռան գագաթին է իջել Նոյի տապանը: Արարատը ճայկական լեռնաշխարհի ամենաբարձր ու ամենագեղատեսիլ լեռն է:</p>	<p>According to the Bible after the Flood Noah's Ark landed on the top of the mountain Ararat. . . Ararat is the highest and the most beautiful mountain of the Armenian plateau.</p>	<p>ըբո:դին թը դը բայբըլ ա:ֆթը դը Ֆլադ նոբզ ա:ք լանդիդ քՆ դը թոփ ըվ դը մաունթին-արարատ արարատ իզ դը հայըսթ ընդ դը մոուսթ բյութիֆուլ մաունթին ըվ դի ա:մինիըն փլաթո</p>
<p>Մեծ Արարատի բարձրությունը 5165, իսկ Փոքրինը՝ 3925 մետր է:</p>	<p>The height of Big Ararat is 5165 m and that of Small Ararat is 3925 m.</p>	<p>դը հայթ ըվ բիզ արարատ իզ ֆայվ թաուզընդ ուան հանդրիդ սիքսթի ֆայվ ընդ դաթ ըվ սմո:լ այարատ իզ թրի: թաուզընդ նայն հանդրիդ թուենթի ֆայվ</p>
<p>Քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն աշխարհում առաջին ընդունվել է հայերի կողմից՝ 301 թվականին: 301 թվականից սկսած, հայկական հեթանոսական մեծանների մի զգալի մասը, գրեթե անփոփոխ կամ մասնակիորեն վերակառուցվելով, օգտագործվեց որպես եկեղեցի: Ճայաստանի ճանրապետության տարածքում է գտնվում Յ-առնիի հեթանոսական տաճարը (մ.թ. I դար): Վանքերը սովորաբար կառուցվում էին քաղաքներից, նույնիսկ գյուղերից դուրս, ավելի շատ խոր ձորերում, բարձունքներում կամ լեռների դժվարամատույց լանջերում:</p>	<p>Armenians were the first in the world to adopt Christianity as a national religion in AD 301. A great number of Armenian pegan temples were from 301 made into Christian churches with or without modification. The pegan temple of Garni (AD I c.) is on the territory of the Soviet Armenia. Armenian monasteries were generally built outside cities and even towns, more often than not in deep valleys, high up or on steep mountain slopes.</p>	<p>ա:մինիըզ ուը: դը ֆը:սթ ին դը ուըլդ թու ըդոփթ քրիսթիանիթի ազ ը նաշընըլ բիլիջըն ին էյ դի թրի: հանդրիդ ուան ը գրեյթ նամբըր ըվ ա:մինիըն փեզըն թեմփըլզ ուը: ֆրոմ թրի: հանդրիդ ուան մէյդ ինթու քրիսթիըն չը:չիզ ուլիդ օ: ուիդաուս մոդիֆիքեյշըն դը Փեզըն թեմփըլ ըվ գարնի (էյ դի ֆը:սթ սենչըրի) իզ օն դը թերիթըրի ըվ դը տուվլըթ ա:մինիը ա:մինիըն մոնըսթըրիզ ուը: ջենըրըլի բիլթ աուսսայդ սիթիզ ընդ իվըն թաունզ, մոր օֆըն դան նոթ ին դիսփ վալիզ, հայ ափ օր օն սթիսփ մաունթին սլոուփս</p>
<p>Խաչքարային արվեստը սկիզբ է առել հայոց մեջ շատ ավելի վաղ ժամանակներում և 9-17դ.դ. հայկական մշակույթի մեջ զրավում է առանձնահատուկ տեղ:</p>	<p>Khatchkar (Armenian Stonecross) carving is a very ancient practice and holds a special place in the history of Armenian art from the 9th to the 17th centuries.</p>	<p>խաչքար (ա:մինիըն սթոունքրոս) քա:վին իզ ը վերի էյնշընթ փրաքթիս ընդ հուլդ ը սփեշըլ փլէյս ին դը հիսթըրի ըվ ա:մինիըն ա:թ ֆրոմ դը նայնթ թը դը սեվընթիսնթ սենչըրիզ</p>
<p>Խաչքարային մշակույթը, քրիստոնյա աշխարհում, բնորոշ է հայ</p>	<p>In the Christian world the art of khatchkars is typical of the Armenian</p>	<p>ին դը քրիսթիըն ուը:լդ դի ա:թ ըվ խաչքարզ իզ թիփիթըլ ըվ դի ա:մինիըն փիսփըլ</p>

<p>ժողովրդ- դին: Իյսչքարը կոթողի մի տեսակ է, բուր ժողովուրդների ունեցած ստելայի մի տարբերակը, սակայն յուրօրինակ ձևով:</p>	<p>people. A khatchkar is basically a kind of upright stone, a variation of the stele possessed by many civilizations but in a unique form.</p>	<p>ը խաչքար իզ բէյսիքըլի ը քայնդ ըվ ափրայթ սթոուն, ը վարիէշըն ըվ դը սթել փըզէսթ բայ մենի սիվիլայզէշընզ բաթ ին ը յունիթ ֆո:մ</p>
<p>Միջնադարյան ճայւստունում կարե- վոր տեղ են գրավում առևտրական բանուկ ճանապարհների վյուս կառուցված իջևանատները: Ճայ ^վաճառականները տարածվել էին ողջ Ասիական ցամաքում ու թափանցել Եվրոպայի ու ճյուսիսային Աֆրիկայի շուկաները:</p>	<p>Inns, built along commercial routes, hold important place in medieval Armenia. Armenian merchants travelled all over the Asian continent and journeyed as far as the European and African markets.</p>	<p>ինզ, բիլթ ըլուն քըմը-շըլ բութս, հուղ ըն իմփո:թընթ փլէյս ին մեդիխվըլ ա:մինիը ա:մինիըն մը:շընթս թրավըլթ օ:լ օուվը դի էշըն քոնթինընթ ընդ շը:նիդ ազ ֆար ազ դի յուրըփիըն ընդ նո:թ աֆրիքըն մա:քիթս</p>
<p>Հայաստանը իր պատմության ընթացքում ունեցել է տասներկու մայրաքաղաք՝ Վան, Արմավիր, Երվանդաշատ, Արտաշատ, Տիգրու- նակերտ, Վաղարշապատ, Դվին, Բագավան, Շիրակավան, Կարս, Անի և, ի վերջո, Երևան: Երևանը հիմնադրվել է մ.թ.ա. 782 -թվականին ճայոց լեզուն աշխարհի հնագույն լեզուներից է, պատկ սնում. է հնդեվրոպական լեզվաընտանիքին:</p>	<p>During its history Armenia has had twelve capitals: Van, Armavir, Yervandashat, Artashat, Dickranakert, Vagharshapat, Dvin Bagavan, Shirakavan, Kars, Ani and Yerevan. Yerevan was founded in 782 BC. Armenian is one of the Indo -European languages and one of the most ancient languages of the world.</p>	<p>դյու:րին իթս հիսթըրի ա:մինիը հազ հադ թուէլվ քափիթըլզ. վան, արմա- վիր, յերվանդաշաթ, արտաշաթ, տիգրանակերտ, վաղարշապատ, դվին, բագավան, շիրակավան, կարս, անի ընդ յերեվան յերեվան ուոզ ֆաունդիդ ին սեվըն հանդրիդ էյթի թու: բի սի ա:մինիը իզ ուան ըվ դի ինդոյուրըփի- ըն լանգուիջիզ ընդ ուան ըվ դը մո- ուսթ էյնշընթ լանգուիջիզ ըվ դը ոլը:լդ</p>
<p>Հայերեն գրերը ստեղծել է Մեսրոպ Մաշտոցը մ.թ. 405 թվականին: 1512 թվականին Վենետիկում դրվեց հայ տպագրության սկիզբը: Առաջին հայերեն գիրքը տպագրեց ճակոբ Մեղապարտը:</p>	<p>the Armenian letters were created by Mesrop Mashtots in 405 AD. The Armenian printing press saw the light of the day in Venice in 1512. The first book in Armenian was printed by Hakop Meghapart.</p>	<p>դի ա:մինիըն լեթըրզ ուը: քրիէյթիդ բայ մեսրոփ մաշտոց ին ֆո: հանդրիդ ֆայվ-էյ դի դի ա:մինիըն փրինթին վրէս սո: դը լայթ ըվ դը դէ ին վենայս ին ֆիֆթին թուէլվ դը ֆը:սթ բուք ին ա:մինիըն ուոզ Փրինթիդ բայ հաքոփ մեղափարթ</p>
<p>Հայ թատրոնը ստեղծվել է 17-րդ դարում, Լվովում:</p>	<p>In the 17th century the Armenian theatre was founded at Lvov.</p>	<p>ին դը սեվընթինթ սենչըրի դի ա:մինիըն թիրթըր ուոզ ֆաունդիդ ին վով</p>

երևանի հնագույն բնակավայրերից են՝ Շենգավիթը, Արին-Բերդը, Կարմիր Բլուրը, Ծիծեռնակաբերդը:	The most ancient dwelling-places of Yerevan are: Shengavit, Arin-Berd, Karmir Blur, Tzitzernakaberd.	դր մոտաթ էյնշընթ դուէլին-փլէսիզ ըվ յերըվըն ա: շենգավիթ, արին քերդ, կարմիր բլուր, ծիծեռնակաբերդ
Հայաստանը խաղողի մշակության հնագույն օրրաններից է: 1887թ. ճայաստանում հիմնադրվել է կոնյակի արտադրությունը: ճայաստանի ընդերքը հարուստ է օգտակար հանածոներով և հանքային բուժիչ ջրերով: Հայաստանի տարածքում պահպանվել են ավելի քան 50 հազար հուշարձան՝ նախնադարյան քարանձավներ, ամրոցներ, հեթանոսական տաճարներ, միջնադարյան բերդեր, վանքեր, եկեղեցիներ, մետաղաձուլարաններ, ջրանցքներ, խաչքարեր...	Armenia is an ancient cradle of cultivation of grapes. The production of Armenian brandy was founded in 1887. Entrails of the earth in Armenia are rich with minerals and medicinal waters. In Armenia there are more than 50 thousand monuments: pristine caves, castles, pagan temples, medieval fortresses, monasteries, churches, smelteries, chanel, khatchkars...	ա:մինիը իզ ըն էյնշընթ քրէյդըլ ըվ քալիթիվէշըն ըվ գրէյփս դը փրըդաքշըն ըվ ա:մինիըն բրանդի ուոզ ֆաունդիդ ին էյթխն էյթի սեվըն էնթրէյլզ ըվ դի ը:թ ին ա:մինիը ա: ըիչ ուփդ մինըրըլզ ընդ մեդիսինըլ ուոյթըրզ ին ա:մինիը դէրը ա: մո: դան ֆիֆթի թաուզընդ մոնյումընթս. փրիթայն քէլվզ, քա:սթըլզ, Փեզըն թեմփըլզ, մեդիխվըլ ֆո:թրիսիզ, մոնըսթրիզ, չը:չիզ, սմէլթըրիզ, չանըլզ, խաչքարզ
Հայկական լեռնաշխարհում հայտնաբերված քարե գործիքների վաղեմությունը անցնում է 800 հազար տարուց: ճայկական ճարտարապետական կոթողները, իրենց պարզ ու տրամաբանական լրջությամբ, միշտ հիացրել են նայողին, ստեղծելով հոգեկան խաղաղ վիճակ ու ազնիվ մտորումների տրամադրություն:	The stone instruments found out in the Armenian plateau are more than 800 thousand years old. With its straightforward earnestness Armenian architectural monuments have always known how to inspire and at the same time ennoble the soul and the senses.	դը սթոուն ինսթրումընթս ֆաունդ աութ ին դի ա:մինիըն փլաթո ա: մո: դան էյթ հանդրիդ թաուզընդ յը:զ օուլդ ուիդ դը սթրէյթֆո:ուը:դ ը:նըսթնիս ա:մինիըն ա:քիթէքշըրըլ մոնյումընթս հավ օ:լուէլզ նոուն հաու թու ինսփայշ ընդ ըթ դը սէյմ թայմ իննթըլ դը սոուլ ընդ դը սենսիզ

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ ԵՎ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Չուզմագճեան Յ. Յ., Ընդարձակ բառարան անգլերեն-հայերեն, հրատ. „Ազդակի,, , Պէյրուք
2. Սամանգուլյան Լ. Ա., ձովհաննիսյան Մ. Ի., Անգլերեն-հայերեն բառարան, Երևան, 1984թ.
3. Ղարիբյան Ա. Ս., Ռոա-հայերեն բառարան, Երևան, 1968թ.
4. Աղայան Ա. Ծ., Անգլերեն-հայերեն զրուցարան, Երևան, 1984թ.
5. Pamoukhina L. G., Loubimdseva S. N., Business English, Moscow, 1989.
6. Dzdanova I. F., Doudkina G. A., English for Businessmen, Moscow, 1982.
7. Webster's encyclopedic Dictionary, Chicago, 1943.
8. A Dictionary of Modern English Usage by H. W. Fowler, Oxford, 1961.
9. Hornby A. S., Gatenby E. V., Wakefield H., The Advanced Learner's Dictionary of Current English,

London, 1958.

10. Мюллер В. К., Англо-русский словарь, изд. 9-ое, Москва, 1963г.
11. Аракин В. Д., Выгодская З. С., Ильина Н. Н., Англо-русский словарь, Москва, 1952г.
12. Сорокин Г. А., Хэджен Д., Кувалдин А. О., Русско-английский разговорник, Москва, 1986г.
13. Памухина Л. Г., Архангельская Т. Р., Деловая поездка за рубеж, Москва, 1989г.
14. Англо-русский экономический словарь, Москва, 1963.
15. Англо-русский общеэкономический и внешнеторговый словарь, М., 1972.
16. Crowell's Dictionary of Business and Finance, New York, 1930.
17. Frank Henius. Dictionary of Foreign Trade, New York, 1946.

[ARMENIAN - ENGLISH CONVERSATION GUIDE](#)

[ՀԱՅԵՐԵՆ - ԱՆԳԼԵՐԵՆ ԶՐՈՒՅԱԴԱՆ](#)

[Армянский - Английский Разговорник.](#)

[Angleren Hayeren](#) zrucaran.